

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Linda Mariana, Sive De B. Virgine Lindensi

Clagius, Thomas

Coloniae Vbiorvm, 1659

XIX. Deiparae imagini Lindam iteratò repetenti, sacellum de piorum munificentia structum, & Tilia, tum ramis & frondibus, tum Umbrâ etjam mystica admirabilis, sacelli muris inclusa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11544

CAPUT XIX.

Imagini DEIPARÆ Lindam sepius repenti, sacellum, de piorum munificentia structum, & Tilia, tum ramis & frondibus, tum umbra et jam mysticâ admirabilis, sacelli muris inclusa.

TOt, & tantis providentiæ voluntatisque divini indiciis, cum planè cognitum perspectumque omnibus esset, dignum DEO ac Deiparâ, in oblata divinitus Imagine, cultum non alio, quàm Lindenliano loco esse promovendum; nemo jam de transportanda aliò Imagine, omnes verò de rationibus stabilendi eo loco divini cultus, cogitationem suscipere, que aliis alia apud se versantibus, illud denique omnium suffragiorum calculis stetit; ut, quemadmodum Imaginem segregari à loco nefas jam esset, & Imago simul & Tilia, sacello quàm primum erecto, undique cingeretur. Ita tum decretum, ita tum moram opere ipso, quod constitutum fuerat, est profectum. Crediderim piorum subsidio ac munificentia opus stitisse; qui enim aliunde census obventi censendi? præsertim, cum illo ævo, aut omnes plurimas in Prussia Ecclesias, nonnisi de piorum liberalitate structas esse, argumento sit illa ipsa, Deiparæ Gedani, uti diximus, sacra, omniumque aliorum facilè princeps, ideoque verè appellanda *Basilica*. Præterquam enim, quod Eberhardus Böticher in manuscripto Basilicæ illius commentario, quem appellavit *Reiû indicem*, ex variis Indulgentiarum ad promovendam fabricam datarum, concessis sigillorumque plomatis, id palàm adstruat, tempus insuper seculi integri, quod ob eleemosynarum sensim corrogationum moram, fabricæ impendi oportuit, idiptum

det. Quemadmodum enim supra Adytum sive *sacri-*
stiam Ecclesie, aureis scriptum cernimus literis, Anno
 Domini M CCCXLIII. feriâ quartâ post Latare, positus est
 primus lapis muri civitatis Dantzæ; & postea, proximâ fe-
 ria, positus est primus Lapis muri B.V. Mariae; cuius dedica-
 tio celebrabitur Dominica proxima post festum Mariae Na-
 tivitatis. Sive autem primus ille Lapis Turri duntaxat
 Templi, sive priori Deiparæ Templo (cujus post-
 modum loco major Basilica non nisi circiter Annum
 M. cccc. cæpta, & M. dccc. perfecta, quo ad V. Cal.
 Sextiles quartâ à meridie horâ, ultimo fornici supre-
 ma imposita est manus) subjectus fuerit, constat
 opus illud magnificum, à magnifica pietatis Catho-
 licæ, quæ tum Gedani eximie regnabat, liberalitate
 partim inchoatum, partim absolutum esse; ut vix
 aliud de censibus atque impendiis, sub idem fere
 tempus, in sacellum Deiparæ Lindensis collatis sta-
 tui posse videatur. Et, ut fortasse Rastemburgensium,
 tum jura, tum pietas atque munificentia, in funda-
 mentis toroquæ sacelli opere struendo, primas te-
 nuerit; minimè tamen inficias iverim Resselensium
 quoque, uti & aliorum juxta positurum, haud conte-
 mnendas accessisse symbolas: Fratibus Theutonicis,
 uti illo ævo iis mos fuit, tum Ideam operi suggeren-
 tibus, tum operas ad maturandam fabricam dirigen-
 tibus. Quadrata operi figura, alterâ parte longior de-
 lecta ac data est, ita ut longitudo quidem cubitos vi-
 cenos, latitudo verò terdenos circiter obtineret: sic
 uti è vetustis, quæ etjamnum supersunt, & sacellum
 postliminio superstructum commodè sustentant,
 fundamentis cuius intueri licet. Illud eo in opere

proflum singulare, ac miraculo proximum semper
 fuit visum, quod ductis in sublime, ut par erat, muris
 tectum aut non potuerit, aut non fuerit necesse su-
 pernè claudi. Ipsa enim Tilia, quæ medio fere sacelli
 loco (ubi nunc quoque pavimentum, ad rei memo-
 riam, quasi in collem exurgit) relicta, & muris undè
 que fuit cincta; ramis ac frondibus in altum late
 sis, mutuumque densissimè ita implexis, ut nusquam
 pervadere imbrium guttæ, aut perpluere possent,
 tius aut magnæ partis tecti vicem subiit. Et est
 amænum sanè, nec minùs rarum spectaculum, non
 modò Tiliam, hibernâ juxta ac æstivâ tempestate
 enniter vigentem ac virentem, verùm & totam
 morum, frondiam, ac foliorum quasi majestatem
 supra Ædem semper diffusam intueri, ut jam
 multum videatur habere, unde Majolus Tom.
 Colloq. II. scribendo gloriatur. *Vidimus apud Roma-*
nam in litore Adriatici maris Templum, cui D. Maria
tunda, ob circularem formam, nomen est, cum antea
set Theodorici Gothorum Regis sepulchrum latissime
tens. Mirandum, omne illud Templum, unico saxo tegi
cuius ambitus est supra pedes centum, crassities supra
cem, ut latius saxum nemo in Europa vidisse putetur.
 quidem verò fides Herodoto lib. 2. habenda, In
 gypto unicum saxum, per singula quatuor latera
 bitis 40. latum, intus excilum, per se unum esse
 Templum, manente parietum ac tecti, in excavit
 illo saxo crassitie cubitorum quatuor: uti inter
 mirorum num. 22. Pontanus refert. Neque mi-
 grata erat ipsa Tiliæ umbra, quæ, quò major ac
 fior ab opaco frondium implexu descendebat

peregrinis, & ad refrigerium quietemque aptior, & ad excitandam in praesidio patrocinioque Mariano spem ac fiduciam erat utilior. Quotus enim quisque, Tiliae Marianae umbram beneficioque dum fruere, non simul erigebat animum, ad illius, quod à DEO per Deiparam jam acceperat, vel accepturum se certo sperabat, praesidii, protectionisque umbram? Quis non in ea umbra, vel tacitus apud animum suum illud (a) sibi occinebat, *sub umbra illius, quem desideraveram, sed; & fructus eius dulcis gutturi meo?* Quae enim haec alia umbra, quam illa, de qua divinus ad Deiparam nuntius (b) *Spiritus Sanctus*, inquit, *superveniet in Te, & virtus Altissimi obumbrabit Tibi? Quia enim illa, ut S. Ildefonsus serm. 4. de Annunt. ait, meruit virtute Altissimi obumbrari, nos meremur eius precibus adiuvari.* Nimirum, uti sponsae aliae, sub ipsum desponsationis tempus, conopaeo sive pallio, aut id genus Sponsi sui umbraculo solebant regi (uti id Cornelius loc. cit. non tantum è Ruth 3. 9. Ezech. 16. 8. verum & ex Euripide demonstrat) ita magnae DEI Matri, *virtus Altissimi obumbravit.* Praeclare S. Gregorius apud eundem Cornelium, *Umbra, inquit, Christi, protectio est Spiritus Sancti: Spiritus quippe Sanctus mentem, quam replet, obumbrat; quia omnem tentationum fervorem temperat: & dum auram suae inspirationis mentem suaviter tangit, quidquid noxii caloris sustinebat, expellit: & quam iam forsitan nimius vitiorum aestus marcidam fecerat, umbra Sancti Spiritus protegens recreat: ut dum in eius inspiratione sedens pausat, vires colligat, quibus ad aeternam vitam robustius currat.* Si igitur Socrati, quemadmodum à Platon

G 4

tone

(a) Cant. 2. 3. (b) Luc. 1.

tone in Phædro inducitur, sub Platano disputant, licuit gloriari. *Hæc Platanus, est admodum parulis diffusis ramis & proceris; & altitudo opacitasque perpulchra similitudinem & amena: quidni licuerit, & adhuc cuivis sub Tiliæ Marianæ umbra sedenti, liceat & altitudinem, & opacitatem, & pulchritudinem, & amœnitatem, & istiusmodi sexcenta, in ejusdem Tiliæ prædicare umbra? Si licuit, quemadmodum libuit, Xerxi Regi, & proceram in Lydiæ solitudine Platanum, teste Æliano (a) castra tanto referra exercitu, nullâ postulante necessitate, ponere, & solido ibidem die exacto, triplicem juxta ac preciosum ex ea suspendere ornamentum; torquibus & armillis ramos frondesque ornare; denique & curatorem ei, custodemque ac propugnatorem, tanquam amasiæ, relinquere: quidni liceat, Tiliæ Marianæ aliquid sive ornamenti, sive venerationis adjicere? nisi fortè aliqui expectent, Themistocles iis pro merito occinat, quòd ingruescente pluviam ad platanos recurrant, quas tamen, reddente serenitate, insectentur ac vellicent. Ego, ut Olao Magnino (b) facile annuerim, Templum Upsaliense, & aurum, quo erat magnificentissimè inductum, Lacedæmonensi sacello dirius, vel etjam augustius, potuisse accipi; tamen ob ingentem ignoti generis arborem Templi illius foribus adstantem, & perinde hinc ac ætate florentem, nihil omnino præ perpetua Tiliæ Marianæ viriditate, amplitudine, & quâdam, quæ supra naturæ vim, eximiâ majestate, concesserim: tantum abest, ut *Arboribus*, uti Tertullian. c. 9. Apolog. loquitur, *Templorum obumbratricibus*, in comparatione*

(a) lib. 2. cap. 14. (b) lib. 3. histor.

Tilia Marianæ, aliquis esse posset locus. Quò enim magis profana erant Idolorum fana, eò quoque magis profanæ erant fanorum illorum obumbratrices arbores; quantumvis Lyfiæ Oratori, pro exciso istiusmodi obumbratricis oleæ trunco, integrâ fuerit oratione dimicandum: quali tamen dimicatione, magno Christi militi S. Martino, cùm Pinum, quæ fano erat proxima, excidisset, minimè opuserat, uti Severus Sulpitius cap. 10. vitæ perceret. Cæterùm Deipara cùm alibi ubique sit *Arbor vitæ*, tum apud suam Lindam singulariter atque eximiè est Arbor obumbratrix. *Arbor est MARIA* (inquit Richardus à S. Laurentio lib. 12. de laudibus Virg.) *propter virorem virginitatis, humorem gratiæ, medullam pietatis, folia sacrorum verborum, frondes bonorum operum, flores sanctorum desideriorum, fructum unigeniti DEI: umbram protectionis, refrigerium illorum, qui malè exestuant; radicem humilitatis fidei, & charitatis, celsitudinem spei, & eminentiam contemplationis.* Unde, non longè ab eo loco, *In MARIA*, inquit, *veluti in horto condenso, & umbroso, invenitur umbra propitiationis.* Sed & olim jam, Ecclesiâ Græcâ in Menæis teste (a) *Beatissimus prophetantium chorus Montem ac Portam appellavit Obumbratricem.* Quos inter Prophetas, meritò illud Isaïæ de umbra in horologio Achaz Regi Ezechîæ datum (b) jure censuerimus; qui vel uni S. Joanni Baptistæ (ut Robertus à Crypta Minerva in Itinerario quoque observavit) adhuc in utero matris posito, plus ab hac umbra virginea scimus obvenisse beneficii, atque remediï,

G 5

(a) apud VVagnereck. num. 34. πύλην τε καὶ ὄρεα καὶ τείχος. (b) 4. Reg. 20.

medii, quàm vel sperare unquam, etiam à Galbano suo veteres, Plinio lib. 2. 4. cap. 50. teste potuerint. Hoc nimirum verè erat, & nunc est, ad Græcorum sensum, *in umbra nutrir* (a) melius utique, quàm vel

— *Parnassia Laurus*

Parva sub ingenti matris se subicit umbra (b) vel ipsi Jovi Chaoniæ Silvæ Quercus, dum à Rheæ editus esset, umbraculo fuerit, ideo quæ Jovi deinceps sacra ac dicata Callimacho authore fuerit. Hic denique multo æquius, quàm apud Platanum, Academicorum Mediolanensium symbolum, lemma adicias, *obumbrat, & recreat* (c)

CAPUT XX.

Variis piorum donis & Anathematis, Linda Mariana religio jam olim, & nunc illustrata.

NON desunt plurimi, qui Tiliæ Marianæ (multo quàm fuerit, vel esse unquam potuerit Xerxi Platanus, augustiori ac diviniori) Torques, armillas, & id genus, ex argento, auro, gemmisque donaria, quæ coram spectari possunt, dent, dedicent, ac consecrent. Neque dubium est, quin anterioribus seculis, quibus Linda Mariana floruit, multò etiam plurimò ac locupletiora fuerint, quæ hæreticus furor, excisâ Lindâ immani sacrilegio abstulit. Si qui tamen mortalium dicere ex animo cum Principe Apostolorum (d) possunt: *Argentum & aurum non est mihi; possunt cum eodem adjicere: Quod autem habeo, hoc tibi do.* Quod quidem, si non voce, certè opere ipso pronun-

(a) *οὐκ ἀλλοτρίως*. (b) *Georg. 2.* (c) *Athen. Kircherus Tomo 2. Oedipi classe 1. cap. 2.* (d) *Act. 3. 6.*